

12. seminář industriální archeologie

Uvedený seminář se konal dne 10. IV. 1990 v Technickém muzeu v Brně. Na programu bylo 12 referátů a sdělení. Většina referátů se týkala železářství ve středověku a novověku. Výsledky analýz železářských strusek z 2. poloviny 13. století z původní lokace Žďáru nad Sázavou, tzv. Starého města, podal K. Stránský. O posledních výzkumných sezónách na hradě Rokštejně informoval posluchače Z. Měšínský. V roce 1989 tam byl zachycen soubor archeologických objektů, které vedoucí výzkumu interpretoval jako provizorní kovárnu z doby přestavby hradu markrabětem Janem Jindřichem po roce 1360.

Další příspěvky byly zaměřeny k tematice sklářské výroby. E. Černá se zabývala výrobou skla v období 13. – 15. století v okolí Moldavy (Moldava I, III, IV) v Krušných horách. O výsledku chemických analýz skel a barviv z období velkomoravského informovala G. Březinová. Referát J. Waldhausera se týkal výzkumu úpravny zlatonosných křemenů ze 14. století na katastru pošumavského horního města Kašperských Hor. Výklad věnovaný hornické problematice podal také J. Vosáhlo. Velmi podrobně informoval o průzkumu Pekelské štolý ve Stříbrných Horách u Příbyslavi (okr. Havlíčkův Brod). Průzkum této štolý skončil až po druhé světové válce, ale první stopy těžby stříbra nad touto štolou je možno datovat snad již do 2. poloviny 13. nebo 14. století.

Seminář přinesl řadu nových zajímavých poznatků. Kladem těchto zasedání je i fakt, že přednesené příspěvky jsou každoročně publikovány ve sborníku Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami.

ROSTISLAV NEKUDA

XX. Mikulovské sympozium

Ve dnech 24. až 25. října 1990 se v historickém sále mikulovského zámku konalo jubilejní, již XX. mikulovské sympozium na téma Kulturně historické styky jižní Moravy. Po zahájení celého zasedání E. Kordiovským a úvodních referátech v plénu, z nichž vyjímáme M. Bláhovou hodnotící zprávy rakouské analistiky do počátku 15. století o Moravě, S. Petrin informující o vztazích Rakouska a Moravy před třicetiletou válkou, I. Friesinger sledující písemné prameny a tradici o hradisku v Gars-Thunau a I. Hlaváčka, jenž rozebral zprávy z pozdního středověku o studentech z jižní Moravy na evropských univerzitách, bylo již další jednání rozděleno do dvou sekcí.

V archeologické sekci se pravěkého a protohistorického vývoje týkala vystoupení B. Klímy st. o vztazích jižní Moravy a Dolního Rakouska v paleolitu, J. Pešky o bohatém knížecím hrobě z doby římské objeveném u Mušova a na něj navázal J. Tejral, který uvedl problematiku tohoto nálezů do širších souvislostí s postavením Moravy v prvních stoletích našeho letopočtu a jejich vztahů k římskému impériu. Ostatní referáty již byly zaměřeny na otázky vývoje raného a vrcholného středověku a vztahů moravského teritoria v tomto období k okolním oblastem. Z. Klanica hovořil o odrazu výměny idejí v nálezech 6. – 9. století a pozornost zaměřil především na východní Středomoří, Írán i Dálný východ v souvislosti s výrobky zlatnickými, kovoliteckými

i dalších odvětví uměleckého řemesla raného středověku. Litymi graniturnami 7.—8. století ve světle rentgenfluorescenčních analýz se zabývala N. Profantová, jež zveřejnila především výsledky zkoumání těchto artefaktů z Mikulčic, Hevlína, Dolních Dunajovic, Olomouce, Brna-Starých Zámků u Líšně a dále některých slovenských lokalit (Devínska Nová Ves, Bernolákovo, Komárno). Výsledky systematického výzkumu slovanského hradiska Gars-Thunau na řece Kampě v Dolním Rakousku prezentoval H. Friesinger. Na předvelkomoravskou a velkomoravskou problematiku byla zaměřena přednáška B. Dostála o kontaktech moravských Slovanů se sousedními zeměmi, především na základě šperkařských výrobků, a J. Vignatiové, která se zabývala chronologií a charakterem podélných zemnic s hliněnou pecí, známých například z hradiska Pohansko u Břeclavi, a dala je do širších souvislostí s podobnými nálezy z Dolního Rakouska.

Závěrečná část jednání archeologické sekce byla již plně zaměřena na problematiku mladší doby hradištní a vrcholného středověku, tedy periody od 2. poloviny 10. do 15. století. Z. Měřínský probral aspekty vztahů hmotných památek jižní Moravy z 10.—13. století k okolním teritoriím, M. Plaček věnoval pozornost kontaktům mezi hradním stavitelstvím moravského a rakouského horního Podyjí a R. Procházka zevrubně naznačil na základě nálezových celků z výzkumů v Brně, ulicích Česká, Dominikánská, Kozí i na dalších místech, chronologii brněnské keramiky 13. až počátku 14. století.

Symposium bezesporu přispělo k řešení závažné problematiky interetnických vztahů a výměny kulturních hodnot okolních oblastí s jihomoravským regionem a z jeho jednání bude vydán péčí Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně a Okresního archivu Břeclav se sídlem v Mikulově další svazek sborníkové řady Mikulovská sympozia.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Kultura v Olomouci 10.—13. století

Ve dnech 20.—23. března 1990 se uskutečnilo v Olomouci již poosmé sympozium Historická Olomouc a její současné problémy, věnované tentokrát širším otázkám kulturního vývoje raného až počátku vrcholného středověku včetně památek hmotné kultury v tomto pro moravský středověk 11.—13. století nejdůležitějším centru. Úvodní referáty se týkaly dějin Olomouce 10.—13. století (M. Kouřil), dějin olomouckého údelu a zdejších údelných knížat od připojení Moravy k českému státu v rozmezí let 1019—1020 až do poloviny 12. století (B. Krzemińska), hranic olomouckého biskupství v letech 1091—1092 (A. Roubic), Análů hradištsko-opatovických (J. Zezulčík) a širší pohled na velké duchovní a materiální převraty 12. století v západní Evropě podal J. Kudrna.

Velký blok přednášek byl věnován diplomatice (S. Dušková, J. Bistrický, I. Hlaváček), Olomouci v historiografii raného středověku (M. Bláhová), toponomastice (J. Skutil), olomouckým hudebním rukopisům 12. století (S. Červenka) a zde také vystoupili zahraniční účastníci (J. Szymański, P. Šorin). Na širokém komparativním základě byl pak založen referát R. Chadrabý sledující velkomoravskou tradici v symbolice českého království.

Řada přednášejících zaměřila svoji pozornost na problematiku hmotné kultury — archeologii, numismatiku a hlavně otázky stavební historického vývoje a dějin umění. J. Bláha předvedl široký výběr archeologicky získaných hmotných památek 10.—13. století, V. Dohnal výsledky posledních dvou výzkumných sezón v prostoru východní budovy tzv. olomouckého Přemyslovského paláce, T. Krejčík se zabýval ikonografií